

# ΝΕΑ ΑΥΓΗ

ΕΚΔΟΤΕΣ

Κ. ΕΛΑΤΟΣ  
Κ. ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ  
Φ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚΔΟΤΕΣ . . . . . Από λόγια (πρόλογος)  
 Ι. Α. ΓΑΛΕΟΣ . . . . . Η κούκλα (διήγημα)  
 Σ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ . Στη θύμηση του αγαπητικού (ποίημα)  
 Μ. ΨΑΛΤΑΚΗΣ . . . . . Στο δρόμο της νεότης (διήγημα)  
 Φ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΛΟΣ . . . . . Ανάσταση (ποίημα)  
 Φ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΛΟΣ . . . . . Ψνθιρισμοί (ποίημα)  
 Κ. ΕΛΑΤΟΣ . . . . . Ο γυρισμός (διήγημα)  
 Κ. ΣΙΜΙΤΟΠΟΥΛΟΣ . . . . . Στροφή (ποίημα)  
 Μ. ΜΑΤΣΑΚΗΣ . . . . . Μ' αγαπάς (ποίημα)  
 Κ. ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ . . . . . Ας πούμε (ποίημα)  
 Κ. ΕΛΑΤΟΣ . . . . . Αγροτικό (ποίημα)  
 Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . . . . . Τ' αδάντο κρασί (ποίημα)  
 Δ. ΓΟΥΔΑΝΑΡΗΣ . . . . . Κάποιος φυγής ατέμνουσης (ποίημα)  
 Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ . . . . . De profundis (διήγημα)

Αριθ. άδειας 359  
16-4-1943

ΠΕΙΡΑΙΑΣ  
Νοταριά 63 α  
ΠΑΣΧΑ 1943

# ΝΕΑ

# ΑΥΓΗ

## ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

Είναι παραπολύ ευχάριστο το γεγονός, πώς τον τελευταίο τούτο καιρό μιά βαθιά πνευματική ζύμωση άρχισε να γίνεται στον Πειραιά. Και το σπουδαιότερο που όλη αυτή η κίνηση ξεκινάει από νέους λογοτέχνες με δυνατή αγάπη στα γράμματα και το αίσθημα της ευθύνης. Δυό-τρία φιλολογικά περιοδικά και πολλά βιβλία (τα πιά πολλά με ποιήματα) φανερώθηκαν τους τελευταίους μήνες. Κι' όμως κάθε καινούργια φιλολογική έκδοση γίνεται ανάρπαστη απ' τις πρώτες μέρες. Κι' αυτό δείχνει πόσο οι νέοι νιώθουν σήμερα την ανάγκη της πνευματικής τροφής επιταχτικά.

Ένα μέρος απ' την απέραντη αυτή ανάγκη της μάθησης και της πνευματικής δημιουργίας των νέων λογοτεχνών, έρχεται να καλύψει το βιβλίο αυτό. Μέσα σε τούτη την «ανθολογία» προσπαθήσαμε να κλείσουμε κάθε αξιόλογο νέο λογοτέχνη. Θελήσαμε μέσα εδώ να περιλάβουμε τα πιά ξεχωριστά κομμάτια των νέων που γράφουν. Ίσως να μην ικανοποιούμε απόλυτα τις απαιτήσεις της καθαρής τέχνης. Ας μη ξεχνούμε όμως πως τώρα μόνο μπαίνουμε στον δύσκολο δρόμο της πνευματικής δημιουργίας. Έχουμε οστόσο την αγαλλένωτη ορμή να προχωρήσουμε εμπρός στο δρόμο της και ν' ανεβούμε ένα προς ένα τα σκαλοπάτια στη μαρμαρίνη σκάλα της Τέχνης.

Το βιβλίο μας αυτό δεν είναι παρά το πρώτο μας σίγονρο βήμα στην προσπάθειά-μας γιά το καλλιτεχνικό και πνευματικό ανέβασμα των νέων του Πειραιά. Πιστεύουμε πως πολύ σύντομα θα ολοκληρώσουμε τον κύκλο των προσπαθειών-μας με το βγάλσιμο της «ΝΕΑΣ ΑΥΓΗΣ» σε δεκαπενθήμερη φιλολογική έκδοση. Θέλουμε όμως το περιοδικό μας να γράφεται ολάκαιρο από νέους λογοτέχνες έτσι που να μπορούμε να αγαλιάσουμε κάθε καλή πνευματική προσπάθεια και να ενισχύσουμε κάθε καινούργιο ταλέντο στα πρώτα-του βήματα.

Στην πραγμάτωση όμως των σκοπών-μας έχουν καθήκον να μας βοηθήσουν αυτοι οι ίδιοι νέοι που γράφουν, στέλνοντάς-μας πρόθυμα τή συνεργασία-τους με τη βεβαιότητα πως θα γίνουν δεχτοί με στοργή και αγάπη.

ΟΙ ΕΚΔΟΤΕΣ

Σ η μ. Οι συνεργασίες να στέλνονται στα γραφεία-μας Νοταρά 63α.

## Η ΚΟΥΚΛΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ψιλοβρεχε. Ο κόσμος άραιός στους δρόμους. Ήταν από τις ήμέρες, που ή διάρκεια της βροχής, ή άργός ρυθμός του κατακυλίσματος των σταγόνων από τὰ σκούρα σύννεφα που κάνουν τόν ούρανό νά φαίνεται, τόσο πληκτικός, όσο άπέραντος είναι, σέ χτυπούν παράξενα στά νεύρα. Νά μείνω σπίτι. Περίεργο. Ότι κυττάζω, ζωντανεύει, πέρνει μορφή, γίνεται έρινύς και θέλει νά με πνίξει. Για νά γλυτώσω, ντύνομαι βιαστικά, πέρνω και τήν όμπρέλλα μου και βγαίνω στόν δρόμον. Τί μεγάλη που είναι ή φύσις! Και τί μικρή καταντὰ κάποτε! Άλλ' άς είναι, προτιμώ τή διαρκές και σιγανό κατάβρεγμα που μου έρεθίζει τόσο τή νευρικό μου σύστημα, παρά τις έρινύες. Περπατώ. Που πάω; Γιατί; Άδιαφορώ. Άρκει που είμαι έξω άπ' τή σπίτι, μέσ' στό όποιον έβλεπα τὰ γύρω μου άντικείμενα έτοιμα νά με πνίξουν. Προχωρώ πάντα άναίσθητα, άδιακρίτως, σέ διαφόρους δρόμους και άδιαφορόντας άν πατούσα σέ ασφαλτον, πεζοδρόμιον, ή λασπωμένους λάκκους. Έφθασα σ' ένα μεγάλο δρόμον και άθελά μου κάρφωσα τὰ μάτια σέ κάποιο μαύρον όγκο που έστέκετο έξω από τή βιτρίνα ενός καταστήματος. Δέν ήταν παρά ένας κάποιος, ντυμένος μ' ένα δερμάτινον άδιάβροχο, με μιά δερματινή έπίσης τραγιάσκα, με ύποδήματα, δηλαδή τελείως προφυλαγμένος από τήν βροχήν. Μου χτύπησαν όταν βρισκόμουν άκόμη πολύ μακριά του και εξακολουθούσα νά τόν κυττάζω.

Πολλές φορές μου γεννάται μιά μεγάλη περιέργεια για πράγματα άσήμαντα. Γιατί νά κυττάζω τόσο επίμονα έναν κύριον που κάθεται έξω από μιά βιτρίνα; Τί μ' ένοιωζε; Ξέρω; Δέν δίνω όμως τή δικαίωμα σέ κανέναν, ούτε και σ' αυτόν τόν έαυτόν μου, νά μου κάνει παρατηρήσεις γι' αυτό τή πράγμα. Άς είναι. Έξακολουθώ νά παρατηρώ τόν δερματοντυμένον κύριον. Η άλήθεια είναι ότι του ζήλευα τήν δερματινήν περιβολήν, αλλά δέν ήταν αυτή ή αίτια τής έπιμονής μου. Έπαναστατώ και αρχίζω νά βηματίζω άδιαφορόντας άν ύπάρχει βιτρίνα και κύριος. Τόν ξεπέρασα. Άλλά δέν είχα πάει μόλις δέκα βήματα άπ' αυτόν και στάθηκα. Η βιτρίνα δέν μ' ένδιαφέρει. Άλλά ή κύριος πολύ, πάρα πολύ. Και θεριεύει ή έννοια μου περισσότερο, όταν τόν βλέπω στην ίδια θέσιν. Τί θέλει αυτός με τήν πέτιση τραγιάσκα εκεί έξω από τήν βιτρίνα; Νά τόν έβλεπα νά παίζει τὰ χέρια του νευρικά και νά κυττάζει πρὸς τήν αντίθετην διεύθυνσιν τής βιτρίνας του καταστήματος, θάλεγα πώς είχε τόν ήρωϊσμόν, μιά και ήταν προφυλαγμένος άπ' τήν βροχήν για καλά, νά περιμένει τήν καλήν του. Μ' αυτός είχε τὰ χέρια του στής τσέπες και παρατηρούσε τήν βιτρίνα. Νά ήταν μέσα στην βιτρίνα θάλεγα πώς διαφημίζει δερμάτινα είδη ρουχισμοῦ. Άλλά όπως πιστεύω στις αίσθήσεις μου—άν και καμμιά φορά παραλογίζομαι και βλέπω και φάντασμα,—ήταν έξω, πατοῦσε στό πεζοδρόμιον. Προχωρώ λίγο, στέκομαι στην γωνίαν του πεζοδρομίου, γυρίζω ώστε νά τόν βλέπω, κι' εκάρφωσα τή βλέμμα μου επάνω του. Τόν κυττούσα σαν ήλίθιος. Παράδοξον, δέν ένδιαφέρεται καθόλου. Τόν κατασκοπεύω. Κάθε άλλος, στοιχηματίζω, πώς θά μ' έβριζε, άν δέν είχε τή θάρρος νά μου σπάσει τὰ μουτρα. Αυτός άτάραχος. Τότε άρχισε νά δυνάμυνει ή περιέργειά μου. Φούσκωνα, έφερνα γύρω τήν όμπρέλλα μου. Τί νά τή κάνω όμως. Αυτός εκεί. Κυττάζει τήν βιτρίνα, όπως έγώ αυτόν κι' αυτή τούς δύο μας, άν είναι δυνατόν.

Έπί τέλος τί ήλίθιος που είμαι; Κάποιο πράγμα θά του χτύπησε στό μάτι, είπα, και έπειδή δέν θά μπορεί νά τ' αγοράσει, τή χορταίνει βλέποντάς το

Και ξεκίνησα νά πάω νά δω επί τέλος τί ήταν αυτό κι' άν άξιζε τόν κόπον νά κρατῶ αυτόν τόσο ώρα έξω άπ' τήν βιτρίνα και μέσα στην γωνίαν. Όταν ζύγωσα τάχασα. Μονολογούσε. Παρ' όλον ότι ήμουν πολύ κοντά του δέν παραξενεύτηκε, δέν γύρισε καν νά με δεϊ. Έξακολουθοῦσε. Και τότε ήταν που μου βρε τή αίμα στό κεφάλι. Τί άκουσα!

«Πόσον ωραία μου φαίνεσαι σήμερα! Δέν ξέρω άν είναι ή καιρός. Η άλήθεια όμως είναι πώς κάθε μέρα σέ βρίσκω και ποιό όμορφη. Έχεις όλες τις όμορφιές μιάς ωραίας γυναίκας. Άλλά εκείνο που με κάνει νά σ' αγαπώ, είναι που δέν είσαι γυναίκα, αλλά κούκλα. Και ή γυναίκες κούκλες είναι, άλλά είναι ζωντανές. Κι' αυτό είναι που τις κάνει κατώτερές σου. Τί καλά που θάταν νάσαν σαν και σένα όλες. Έσύ είσαι γλυκειά, ήσυχη, ύπομονετική, δέν θυμώνεις, δέν κλαίς και τή μεγαλύτερον, δέν μιλάς. Γιατί άν μιλούσες, άλλοίμονο, θάλεγε ψέματα, όπως λέν αυτές. Νά τή μεγαλείον σου. #Αν και είσαι ψεύτικια, είσαι ποιό άληθινή άπ' αυτές. Κι' αυτό γιατί δέν μιλάς. Σέ λατρεύω, είσαι για μένα τή πᾶν. Κι' έχω σέ σέ έμπιστοσύνη. Και για όλα αυτά μου άρκει ή σιωπή σου. Αυτή είναι που δέν μπορούν νά σου φτάσουν οι άλλες. Αυτή είναι που σέ κάνει άνωτερή τους. Γιατί άν μιλούσες θάσουν και σαν αυτές. Θα σέ φιλούσα πολλές φορές, αλλά μάς χωρίζει τή τζάμι. Δέν πειράζει. Καλή νύχτα και θά ξαναπεράσω αύριο, μεθαύριο». Ηρεμος, κατευχαριστημένος έφυγε χωρίς νά μου δώσει καν σημασία. Θα είναι τρελλός είπα. Μά αυτά ποῦχα άκούσει μέβαλαν σέ σκέψεις. Έχει άρα δικιο. Δέν ξέρω.

Είχε νυχτώσει, ή βροχή εξακολουθοῦσε και προτίμησα ένα κινηματογράφον, από τόν φόβον μήπως στό σπίτι συναντούσα τώρα όχι τής έρινύες, αλλά ανθρώπους πέτινους και κούκλες και τραγιάσκες με φτερά.

I. A. ΓΑΛΕΟΣ

## ΣΤΗ ΘΥΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΑΠΗΤΙΚΟΥ

*Πόσοι έχουν περάσει πάνω απ' τή κορμί-μον  
και μεθύσια πόσα έχω κάνει μόνη!*

*Όμως η καρδιά-μον ελάλει σαν αηδόνι  
όντας θουμματούσες τήν κρυφήν ορμή-μον.*

*... Και σε περιμένω τώρα θουλικέ-μον  
των παλιών-μον ονείρων λάγνε καβάλα  
τώρα που απ' εντός-μον κάτι μόχουν πάρει  
κι' έμεινα μονάχη κι' έρημη καλέ-μον.*

*Κι' αχ γιατί η καρδιά-μον πια να μην ανοίγει  
και ναρθείς κοντά-μον όπως πριν και πάλι  
νάμπει κι' η ψυχή-μον μέσα στην κραιπάλη  
ως θα μας τυλίγουν των παιδών τα όίγη.*

ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

## ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΝΕΙΟΤΗΣ

Τὸ χλωμὸ φῶς μιᾶς φτωχῆς λάμπας προσπαθοῦσε νὰ κνηρήσει τ' ἀπλωμένο σκοτάδι πὸν τύλιγε θλιμμένα τοὺς τέσσερις τοίχους τοῦ δωματίου. Πάντα στὴν ἴδια θέση, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο πάνω ἀπὸ χαρτιά του. Ἦταν ἓνα παλικάρι νιόβγαλτο στὴ ζωὴ. Κυττάζει πάντα θλιμμένα καὶ μελαγχολικά, μὰ στὰ μάτια του παιγνιδίζει μία παράξενη ζωτάνια.

Μόνος στὴ ζωὴ φτωχὸ ἀπομεινάρει ἀπὸ τὰ συντοίμια τῆς Οἰκογένειάς του πὸν τὴν ξεκλήρισε ἡ φτώχεια, παρασύροντάς τιν ἢ θύελλα τῆς ζωῆς στὴ δίνη τῆς. Εἶναι ἀμίλητος καὶ στὰ σφιγμένα λεπτὰ χεῖλη του πλανιέται ἓνα σιωπηλὸ παράπονο τῆς κατάντιας του.

Τὸ φεγγάρι ρίχνει τίς χλωμές του ἀκτίνες σκορπώντας κάποια χαρὰ στὴν ἄχαρη γωνιά πὸν καθόταν. Σηκώνεται συχνά—καὶ προχωρεῖ στὸ παράθυρο, κυττάζει τὴν φεγγαρόλουστη νύχτα. Φαίνεται εὐχαριστημένος νιώθοντας τὸ εἶναι του στὴν ἀγκαλιὰ τῆς γλυκειᾶς νύχτας, πὸν δὲν σκορπᾷ τὰ φιλιὰ τῆς μὲ ὑπολογισμό καὶ ὑποκοροσία. Στὰ μάτια τὸν ὁμως πάντα ἡ ἴδια μελαγχολία τὸ ἴδιον μυστήριο. Κάτι σὰν αἰώνιος ὄρκος πὸν τυλίγεται σιωπηλὰ στὸ σκοτάδι τῆς βαθειᾶς μελαγχολίας του καὶ στὸ φῶς μιᾶς μεγάλης Πίστης.

Τὸν βλέπω τακτικά ἀπὸ τότε. Ἀγωνιστὴς στὴ ζωὴ, χλωμὸς καὶ ἀδύνατος μὲ τὴν σφραγίδα τῆς σιέρησης, παλεύει στὴ δίνη τῆς ἀνάγκης νὰ γονατίσει τὴν ἀθλιότητα πούχει θρονοῦσει εἰς τὸ φτωχικὸ του. Ἄλλ' ὄχι στὴν ψυχὴ του. Αὐτὴ εἶναι κατακάθαρη καὶ διάφανη. Τὸ πρωτὸ κουβαλᾷ νερὸ ἢ πουλᾷ ἐφημερίδες τὸ φτωχὸ παλικάρι καὶ τὸ βράδυ σπουδάζει. Δούλευε ἀκούραστα πολλές φορές τὰ μάτια του ἦταν κατακόκκινα ἀπὸ τὸν πυρετὸ καὶ τὴν κοῦραση, ἀλλὰ ποτὲ δὲν θυμᾶμαι νὰ παραπονεθεῖ. Μόνο τὰ μάτια του σκοτεινιάζαν πὸν πολύ. Μιὰ ψυχὴ τρυφερὴ καὶ ἀγνή σὰν κοῖνος δημοδόλουστος ἀπὸ τὴν πίστη τῆς φτωχῆς νεότητος πὸν ζητᾷ μὲ ὄλην τὴν δύναμιν καὶ τὴ ζωτάνεια τῆς τὴν ἐνοσώκωση τῶν ὀνείρων τῆς. Ἡ ὁδοὶ τῆς ζωῆς κυλοῦσε ἀδιάφορα καὶ μέγαλωνε τὸν ἐφιόλτη τῶν στερήσεων πούκαναν τὸ νεανικὸν στήθος του ν' ἀγκομαχᾷ, καὶ ὁ βραχνᾶς τῆς μιζέριας ἔσφιγγε δυνατὰ τὸν λαιμὸ του. Ἐνα πρωτὸ δὲν πέρασε μὲ τίς ἐφημερίδες του, δὲν ἄκουσαν τὴν θλιμμένη συρτὴ καὶ ψιθυριστὴ φωνὴ του πὸν φαινόταν νὰ ξεκινοῦσε ἀπὸ τὰ παλάτια τοῦ Πλούτωνα. Ἐτρεξα ἀνυπόμονος στὸ φτωχὸ του καλῦβι. Δὲν θυμᾶμαι ποτὲ μὸν νὰ εἶδα πὸν γυμνὴ ζωγραφισμένη τὴν ἀτελειοσίαν καὶ τὸν πόνο ἀγκαλιασμένα στὸν θλιμμένο πέπλον τῆς σιωπῆς. Τὰ μάτια του ἔλαμπαν ἀπὸ τὸν πυρετὸ. Τακτικά περνοῦσα καὶ τὸν ἔβλεπα. Χαμογελοῦσε ἑλαφρὰ μὲ πόνο διαν μ' ἔβλεπε. Ἀλλὰ μᾶλλον εἶχε ξεχάσει νὰ χαμογελᾷ γιὰ νᾶμαι εἰλικρινής. Ἐνα πρωτὸ καθὼς τὸν ζητοῦσα βλέπω στὸ φτωχὸ του κορβᾶτι τὴ σφραγίδα τοῦ θανάτου πὸν ἀκούμπησε σκληρὰ τὸ χέρι τῆς μοίρας, σβύνον-

τας τὴν τελευταία του σιωπὴ στὴ σηγαλιὰ τοῦ πόνου του. Τρυφερὸ λουλουδι πρὶν ἀκόμη ἀνοίξει τὰ πέταλά του εἰς τὸ φῶς τῆς χαρᾶς πὸν ἡ ζωὴ κερνᾷ μαζί μὲ τὴ λύπη τὸν ἄνθρωπο, σαρώθηκε στὴ κορὰ γῆ.

Προτοῦ ὅτε μιὰ ἀχτίδα φωτίζει τὴν ἄχαρη ζωὴ του τὸ δροσπᾶνι τῆς δυστυχίας τὸν ἔσυρε στὴ σκοτεινὴ ἀγκαλιὰ τῆς γῆς καὶ ἡ ἀγνή ψυχὴ του φτεροῦνισε χαρούμενα καὶ θλιμμένα ἴσως στὸ παλάτι τῆς Παρηγορίας καὶ τῆς Ἀλήθειας πὸν ἀγάπησε τόσο πολὺ στὴ ζωὴ του.

Ἡ ὁδοὶ τῆς ζωῆς γύριζε ἀδιάφορα στὸν ἀντίλαλο τοῦ πόνου του.

\*Ἀθήναις 4-4-42

Μ. ΦΑΛΤΑΚΗΣ

## ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Πέταξε πιά τὴ μάσκα σου ὀχιὰ κρυφοδαγκώτρα  
τώρα πὸν κάθε σου φιλι μὸν δείχνει τὴν ἀλήθεια.  
Τόσον καιρὸ μὲ πρόδινες πλανεύτρα καὶ προδότρα.  
γιὰ σὲ τὸ μῖσος φούντωσε μέσ' στ' ἄχαρὰ μου στήθαια.

Μέσα στὴν κάθε σου ματιὰ ἔλαμπε ἡ λαγνεῖα  
στὴν ἀγκαλιὰ σου μ' ἔκλεινες μοῦλεγες παραμύδια  
καὶ γὼ π' ἀγνὸς γεννήθηκα μέσα στὴν τρικυμία,  
σὲ πίστεψα καὶ δούλευα γιὰ σέν' ἀπὸ συνήθεια.

Πέταξε πιά τὴ μάσκα σου, ἡ λάγνα ὑφή σου ἔχασθη  
σὰν σαῦρα μὲ παράσερνες στίς στράτες τῆς ζωῆς σου  
καὶ προσπαθοῦσες μὲ ψευτιές, μέσ' στὰ θολὰ σου βᾶθη  
νὰ μὲ κρατᾶς ἀνήμπορο καὶ νὰ μὸν λές: Κοιμήσου!...

Πέταξε πιά τὴ μάσκα σου, γιατί δὰ θυετὸ μονάχη,  
μπρὸς στὴν ὀργὴ π' αἰστάνεται γιὰ σένα ἡ ψυχὴ μου.  
Τὸν ἔρωτα πιά ἔχασες τοῦ τρυφεροῦ σου ἀπάχη.  
Τὸ καρναβάλι τέλειωσε κι' ἦρθ' ἡ ἀνάστασή μου.

Πέταξε πιά τὴ μάσκα σου· σὲ γνώρισα πιά εἶσαι:  
εἶσαι ρουφήχτρα τοῦ ἀγνοῦ, τ' ἀπλοῦ καὶ τοῦ ὠραίου.  
Τ' ἀχόρταγο τὸ στόμα σου παντοτεινὰ σου κλείσει,  
νὰ λάμψει μέσα μου μί' αὐγὴ ἑνὸς κυττάρου νέου.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΛΟΣ



## ΨΙΘΥΡΙΣΜΟΙ

Κάτι πανοέδες, μιά βιολέττα  
δυό τριαντάφυλλα παρθένα  
κι' άλλα λουλούδια άμέτρητα χρωματιστά και σκέττα  
μιά ρίζα γιασεμιά και κάποιο κρίνο  
ήρθαν πρωί-πρωί και μούπανε για σένα  
χίλια παράπονα καθένα...

Και λέει τό τριαντάφυλλο τό πρώτο :  
—Μου πήρε ή καλή σου  
τής όψης μου τό χρώμα  
και τώθαλε στά μάγουλα στό στόμα  
και σ' όλο της τό πρόσωπο άκόμα...

Μιλάει τώρα ό πανοές :  
—Δέν τό περίμενα ποτές  
τή σκέψη μου για χάρι σου  
νά κλέψει ή καλή σου  
κι' έχω πολλά παράπονα μαζί σου...

Τό γιασεμύ παραπονιέται  
και κλέει και φωνάζει  
πώς τ' άρωμά του τούκλειψες  
και τώστειλες σέ μένα  
και κλέφτρα-κλέφτρα σέ φωνάζει !...

Κι' άφου τελειώσαν όλα τίς φωνές τους  
σηκώνεται άπ' τή θέσι του ό κρίνος  
νά πει τόν πόνο του κι' εκείνος :  
'Εγώ μου λέει με παράπνο πικρό  
Δέν ήρθα έδώ  
για νά σου πώ  
πώς μουχει κλέψει τίποτε και μένα  
μά έχω παράπονα άνείπωτα γι' αυτό  
κι' είναι τά μάτια μου κλαμμένα...

Όλοι με λέν : ώχρό και μ' άποστρέφονται  
οί φίλοι  
πώς δέν άξίζω τίποτα μου λένε  
Και σέ παρακαλώ.

Άν δέλεις πές της καυμένη  
πώς δέν τήν άγαπās πιά τώρα  
μά πές το άληθινά νά τό πιστέψει  
έκείνη άμέσως δέ νά τρέξει  
νάρδει κρυφά και νά μου κλέψει  
τό χρώμα τό χλωμό άπ' τό πρόσωπό μου...

Πάνω στήν ώρα  
φάνηκες έσύ άγάπη μου χρυσή  
κι' όλα τά λούλουδα  
σβυστήκαν από μπρός μου.

ΦΡ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΛΟΣ



## Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ηουχία νεκροταφείου στην ταβέρνα του μπαρμπα-Μανώλη. Φαίνεται πως κάτι το εξαιρετικό έγινε κείνη τη μέρα στο λιμάνι. Γύρω στα τραπεζάκια καθισμένοι σε παρέες οι θαλασσινοί δε μιλούν. Με τα πρόσωπα σοβαρά και τα χείλια κλεισμένα πεισματικά, σωπαίνουν σε μια σιωπή πνιγερή εφιαλτική, αρρωστημένη. Μιά ακατανίκητη μελαγχολία, ξεχύνεται κυματιστά στον κλειστό χώρο, ανακατώνεται με τον καπνό των τσιγάρων, που πλανιέται σαν σύγγεφο γύρω και τυλίγει τη σκέψη σαν αζεδιάλυτη καταχνιά χινοπαριάτικου πραινούς. Ούτε ένας ήχος δε βγαίνει απ' τα στόματα. Μονάχα ένα μурμουρίσμα κρυφοβόσκει έτσι σαν μοιρολόγι : «Μα δεν το καταλάβαινε ο χριστιανός !...» και ξανά η σιωπή...

Έξω η θάλασσα βόγγαγε άγρια λυσσασμένα. Τα κύματα σε απανωτές έφοδες σπάζανε στο μурάγιο, σαν να θέλανε να τα ρουφήξουν μέσα στους αβυσσάλους κόλπους τους. Τα μανιασμένα άτια του βοριά καλπάζουν αχαλίνωτα πάνω στις στέγες, στα δέντρα, στα σοκάκια, τα μαύρα πλάτια της θάλασσας. Συχνά μια κομουτσικιά σκάει πάνω στην στέγη της ταβέρνας και την κάνει να τρίζει σαν κακί στην θαλασσοταραχή. Μέσ' στην ταβέρνα οι ήχοι της αρρωστημένης φύσης φτάνουνε τόσο καθαροί που κάνουνε τη σιωπή-της πιό δυνατή, πιο καταθλιπτική.

Σε μια γωνιά τρεις ναυτικοί κουβεντιάζουν δειλά, μурμουριστά σαν συνομότες. Ο ένας είναι γέρος με χαρακομένα μάγουλα, μουστάκια παχιά ασημιά και πρόσωπο ψημένο απ' τον ήλιο και την άρμη. Σωπαίνουν... Μόνο ο γέρος ψιθυρίζει πότε πότε τα ίδια πάντα λόγια με φωνή πνιχτή και μάτια που παίζουν ανήσυχια σαν το φεγγάρι στα νερά. Λέει :

—Με τέτιο δρολάπι ο βλογημένος !... Και του τόλεγα χτες το δειλί !... Μα αυτός δε βαρύνεται !... Να προκάνει τουλάχιστο να ποθήσει στ' αραξοβόλι της Πλάκας !... Να προκάνει !... Σωπαίνει... Ένα κύμα σκάει με λύσσα στο μурάγιο, ο βοριάς αγκομαχάει πλεγμένος στα ξάρτια, τ' άρμπουρα, τα σύρματα του τηλεγράφου.

Ο γέρος ξαναρχίζει : —«Με τέτιο δρολάπι να φύγει ! Με τέτιο δρολάπι !... Και να δεις, λέει ανεβάζοντας τη φωνή-του, που ήθελε κι' ο Αλέκος-μου να φύγει μαζί-του ! Μα τον πρόλαβα... Ξέρω εγώ από καιρούς !... Τόσους λοιπόν το τρελόπαιδο και το κλειδωσα σπίτι... Μικρό, βλέπεις, άμυαλο δεν ξέρει τι θα πει θάλασσα... Θαρρεί πως πάντα θα τη βρίσκει έτσι, γελαστή, χαρούμενη, άστραφτερή... Αχ ! θάλασσα, εσύ θα μας φας όλους ! Τόχει βλέπεις το αίμα-μας... Ας είναι όμως ! σήμερα τουλάχιστο είμαι ήσυχος, ο Αλέκος-μου, ο γιός-μου δεν κινδυνεύει... Τα χείλια του γέρου τρέμουνε στα τελευταία του τα λόγια και τα μάτια-του—με χρώματα παρμένα από θάλασσες, αμμουδιές και νωπά φύκια—υγραίνονται. Το γέρικο στήθος-φουσκώνει σ' έναν απύθμενο αναστεναγμό. Οι δυό άλλοι νέοι που ακούνε σιωπηλοί κοιτάζονται μια και κλείνουνε το μάτι πονηρά... Και ξανά σωπαίνουν... Τα χείλη πια δεν ανοίγουνε παρά για να ρουφήξουν το κίτρινο υγρό... Κ' έξω το δρολάπι λυσομανάει—ακοίμητος πόθος καταστροφής, ασίγαστη μανία θανάτου. Κι' από μέσα το ίδιο μурμουριτό συνοδεύει δειλά την άρρυθμη συναυλία των στοιχείων.

—Με τέτοια τραμουντάνα να σηκώσει πανιά ο καπτάν-Χρήστος !... Να μπορέσει τουλάχιστο να γυρίσει πίσω !... Να μπορέσει !...

Τα ερωτηματικά πέφτουν απανωτά μα και αναπάντητα. Ένας αόριστος φόβος, μιά φριχτή αγωνία πλακώνει στα στήθια, σκοτίζει το λογισμό. Μέσο στην θολή, πνιγερή ατμόσφαιρα κλωθογυρίζει το φοβερό ερώτημα: «Θα σωθεί η σκούνα του καπτάν-Χρήστου;». Η ελπίδα κ' η απογοήτευση παλέβουν θαρείς σαν σ' όνειρο αντιφατικό αρρώστου. Πυρετική, ασύλληπτη, ανέκφραστη πλανιέται γύρω η απόγνωση, ο φόβος του ανεπανόρθωτου... Και τα λεπτά, οι ώρες περνούν, αθόρυβα, γοργά. Είναι πια μεσάνυχτα. Κι' όμως κανείς δε φεύγει. Καρφωμένοι όλοι στις καρέκλες-τους συλλογιούνται... Σωπαίνουν...

Ξάφνου η σαραβαλιασμένη πόρτα ανοίγει βίαια και θαρείς πως θα σωριαστεί σε χίλια κομάτια. Μια ασυγκράτητη ρυπή κρύου βοριά μπλοκάρει μέσα σκορπάει στις γωνιές τους καπνούς και τη μπόχα του χνάτου, παιχνιδίζει μια με το αδύναμο φως, χαστουκίζει τα κόκκινα, φλογισμένα απ' το κρασί και την αγωνία μάγουλα. Ταυτόχρονα ορμάει μέσα ένα γεροδεμένο παλικάρι, κίτρινο, με χείλια σφιγμένα σε μια υπέρτατη προσπάθεια. Τα ρούχα του στάζουνε νερό. Φαίνεται σαν νάτανε βουτηγμένος στη θάλασσα. Στέκει μια στιγμή ακίνητος. Γυροφέρνει μιά το τρομαγμένο βλέμμα-του στους καθισμένους. Κι' άξαφνα τρέχει και πέφτει στην αγκαλιά του γέρου με τα ασημιά μουστάκια,—σαν το γλάρο που χυμάει πάνω σε κάποιο ψαράκι. Με αφάνταστη λαχτάρα αρχίζει να τον φυλάει. Κλαίει τώρα και φιλάει άπληστα το γέρο. Κάποτε ακούγεται η λεπτή φωνή του. «Πατέρα-μου Πατερούλη-μου!..» Όλοι κει μέσα σαστισμένοι απ' το αναπάντεχο που έγινε με μια γρηγοράδα αστραπής, χάσκουν μουγκοί σαν υπνοτισμένοι. Μα μόλις η πρώτη εντύπωση πέρασε κάποιος φώναξε βραχνά.

— Η σκούνα του καπτάν Χρήστου γύρισε!... Σώθηκε!...

Με ταχύτητα σπιλιάδας, όλοι μεμιάς όρμησαν έξω... Οι κυρτές σιλουέτες-τους, χάθηκαν μεσ' στο σκοτάδι σαν να τους ρούφηξε η κολασμένη νύχτα. Σε λίγο η ταβέρνα εΐτανε άδεια, ηουχασμένη. Μονάχα τα πνιχτά αναφιλητά του νέου ακούγονταν ακόμα. Ο γέρος χαδεύει το μουσκεμένο κεφάλι του γιού-του... Λέει:

— Πώς τόκανες αυτό παιδάκι-μου!... Γιατί να μην ακούσεις τον πατέρα-σου... κ' έφυγες με τη σκούνα κρυφά από μένα!... Και πώς κατάφερες να το σκάσεις απ' το δωμάτιο που σε είχα κλειδώσει; .. Και δε φοβήθηκες την τραμουντάνα... Πώς; πότε μπήκες στη σκούνα χωρίς να σε πάρω είδηση;... Και πώς σώθηκες απ' αυτή τη μάνιτα;... Ας είναι, φτάνει που σε κρατώ πάλι στην αγκαλιά-μου!... Παιδάκι-μου!... Αλέκο-μου!... Η φωνή του γέρου βγαίνει τώρα σπασμένη, κοματιαστή... Πνίγεται... Το χέρι-του τρεμάμενο σέρνεται απαλά πάνω στο κορμί του γιού-του. Σωπαίνει... Αργά, δειλά' δυό δάκρυα κυλούνε απ' τα βαθουλωμένα μάτια-του, αστράφτουν μιά σαν διαμάντια κάτω απ' το χλωμό φως της λάμπας και πέφτουν πάνω στα βρεγμένα μαλλιά του νέου...

ΚΩΣΤΑΣ ΕΛΑΤΟΣ



## Σ Τ Ρ Ο Φ Η

*Πετάξανε τής θλίψης τὰ πουλιά  
και πήρανε τὸ δρόμο ταίρι-ταίρι.  
Τώρα πὶς' ἀπὸ σύγγεφα βαριά  
τρεμολαμύζει τῆς χαρᾶς τ' ἀστέρι.*

*Πέταξε ἡ Αἴθνη πίσω ἀπὸ κορφές,  
κ' ἦρθε ἀπὸ πάνω μας κ' ἐστάθη  
καὶ τ' ὄραμα τὸ ἐπώθυνο τοῦ χιτῆς  
σὰν ὑποψία πέρασε κ' ἐχάθη.*

*Ἐπαρε πὰ ἡ μάταιη προσμονὴ  
δεμένη τὴν ψυχὴ νᾶχη μαζί της.  
— Ἀρπάζουμε στὰ χέρια τὰ κοινὰ  
καὶ λάμουμε γοργὰ σ' ἀπάντησή της.—*

*Στὰ μάτια μακρὴ τώρα τοῦ καιροῦ  
ἀφήνοντας τὴ σκέψη νὰ κυλήσει.  
βλέπουμε—σὰν τὸ πέταγμα φτεροῦ—  
ἡ ἄπειρη ἀγωνία νᾶχει δύσει...*

• ἄλλο

ΚΩΣΤΑΣ ΣΙΜΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

## Μ' ΑΓΑΠΑΣ

Μ' αγαπās, κι' αν τα χείλη-σου μου το κρύβουν ακόμα  
(ω, δεινής προσμονής μυστική απαντοχή)  
κι' αν φαρμάκι ποτίζεις τῆ φτωχή-μου ψυχὴ  
και τὴν πίκρα-μου φέρνεις κάθε τόσο στο στόμα,

κι' αν τα μάτια-σου σκύβεις, σα διαβαίνω στο χώμα,  
(πως σε καίνε σα λάβρα, καρδιά-μου φτωχή),  
μ' αγαπās, και τα δάκρυα-σου τρέχουν βροχή,  
μ' αγαπās, και τα χείλη-σου ας το κρύβουν ακόμα.  
Κι' ως διαβαίνεις στο δρόμο, φάσμα λες αερινό  
κι' εβωδιάζεις τριγύρω σα λουλούδι τ' Απρίλη,  
ἡ αγάπη δεμένη στα δυό-σου τα χείλη

μύρια στέλνει τραγούδια σε σκοπό εαρινό...  
Μ' αγαπās, σαν τα πλέρια τῆς θάλασσας πλάτη,  
μ' αγαπās και φριχτά σου δακρύζει το μάτι...

ΜΗΝΑΣ ΜΑΤΣΑΚΗΣ

## ΑΣ ΠΟΥΜΕ

Ας πούμε πως δεν έφυγες με άλλονε μακριά  
κι' ότι δε ζεις πιά εις τη σφαίρα που γυρνούμε,  
ας πούμε πως επαίδανες ας πούμε . . . .

Ας πούμε πως δεν έφυγες Τασούλ' ακομ' ας πούμε  
πως πρόκειται σ' ένα σταδμό να χωριστούμε,  
ας πούμε πως επαίδανες ας πούμε . . . .

Ας πούμε πως δεν έφυγες σε πολιτεες ξένες  
πως τ' Αύγουστ' ένα δειλινό δ' ανταμωδούμε,  
ας πούμε πως επαίδανες ας πούμε . . . .

Ας πούμε πως επαίδανες Τασούλ' ακομ' ας πούμε  
πως πάνω εις τον ουρανό δ' ανταμωδούμε  
όταν παιδάνω και εγώ ας πούμε . . . .

11-ΧΙΙ-42

Κ. ΝΙΚΗΤΑΡΑΤΟΣ

## ΑΓΡΟΤΙΚΟ

Διποθυμάει αργά το δείλι  
πάνω στο άτρεμο καντήλι.  
Βάφει' ο έρμος γάμπος κάτω  
μια κισσινίλα του θανάτου.

Απ' τ' ανοιχτό το παραθύρι  
στο ιζάκι ο Απρίλης πάει να γύρει.  
— Κορός βοριάς σ' έρμο λειμώνα  
χλωμα τα φύλλα ριχτ' απ' τα κλώνια.

Τα σιάχνα θεριστήκαν τώρα,  
χουσόμανοη έπεσ' η οπώρα  
απ' το κλαδίτο σκεβρωμένο.  
— 'Ω άνοιξη! έλα, σε προσμένω.

ΚΩΣΤΑΣ ΕΛΑΤΟΣ

## ΚΑΠΟΙΑΣ ΦΥΓΗΣ ΑΤΕΡΜΟΝΗΣ . . .

Ω! πόσο έρημος και μακρινός  
ο δρόμος είναι απόψε!  
Κι' η συγγενιά μάβρη, βαριά λες και θαπέσει  
σ' ένα σωρό κομάτια να τον φράξει.  
Των οριζόντων μίκρανε ο κύκλος  
απ' την πυκνήν ομίχλη της αβγής,  
που τα γυμνά κορμιά των δέντρων  
τύλιξε,  
με της παρθενικής ντροπής  
τον γροίξο πέπλο . . .  
Κοιμήθηκαν τα μουχλιασμένα αθόρυβα μουράγια,  
φοβισμένα,  
σι' άγρια μονοζυγιά των μακρινών κυμάτων.  
Τρίζουνε λένθιμα των καρabiών οι κάβοι,  
των καρabiών που αράξαν κάποια σούρουπα  
σι' απάνεμο λιμάνι,  
από τον νόστου την υπέροχειλη λαχτάρα.  
Κάποιας φυγής ατέρμονης αζούγονται βαριά,  
στο αβγινό σαλπάρισμα,  
οι αλυσίδες  
οι αλυσίδες που λυθήκαν για να δέσουνε  
— ποιός ξερει ως πότε!  
στην αισθητή γραμμή του οριζοντα  
της μάταιης προσμονής  
τα μάτια . . .

Απρίλης 43

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗΣ

## Τ' ΑΘΑΝΑΤΟ ΚΡΑΣΙ

Χουσός ο ήλιος, σ' νεράϊδα, το μαγιώ σου θαλασσί  
κι' έχεις τα χέρια σου στη μέση.  
Σά πορσελάνινο άμφορέα σέ θωρω,  
ποιΐναι γεμάτος απ' τ' Ολύμπου τ' άθάνατο κρασί,  
και γάξερες πόσο μ' άρέσει,  
κι' από κόκκινα χειλάκια να χαρώ  
τ' άγνό πιτό, τό δυνατό, που τόσες μέρες σου ζητώ,  
μὲ καίει ή άγάπη σά λιούρι,  
μά τό κατάλαβες και σὲ τό τί ποθῶ,  
χαμογελάς, τὰ μάτια σου σά μαγεμένος τὰ κινῶ,  
και μονοσοῦφι ένα ποτήρι  
πίνω απ' τὰ δυό σου τὰ χειλάκια και μεθῶ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ



Στην Αγαπημένη ανοούλα της  
Πίτσα: Βαρθολόγγου.

Ήταν την ώρα που τα δυνατά χρώματα λιγόστεβαν. Όμορφο δειλινό ανοιξιάτικο. Δίπλα-μας η θάλασσα ξεκουραζόταν ηδονικά μ' ένα δροσάτο ανασασμό, και ο δρόμος άνοιγε καθάρος, ευωδιάτος. Περιπατούσαμε οι τρεις σιωπηλοί. Πόση ώρα;... Πολύ. Εκείνη λίκνιζε χαριτωμένα το σώμα της ακουμπώντας στα μπράτσα-μας, και μεις βυθισμένοι σε σκέψεις, χαιρόμαστε το άρωμα που ανάδιδαν τα μαλλιά-της. — Λοιπόν;... Ρώτησε και τα μάτια της βυθίστηκαν στις σκέψεις εκείνου, έσπασε τους κύκλους της γαλήνης, και γέλασε. Μας άρεσε τις ώρες που κουρασμένοι από τους τριπλούς τόνους της κουβέντας-μας και βυθισμένοι στην πρόσκαιρη σιγή, να σπάει το κρύσταλλο-της, με το μακρόσυρτο δόνημα τοῦ ντι... Λοιπόν;... Και γεμίσαμε χαρά στη φωνή-της.

Ήταν μιά κοπέλλα 18 χρονώ, γιομάτη από χαρές που σπάταλα της χάρισε ο Θεός, την ώρα που την έπλαθε. Θάταν εκείνη την ώρα που γεννιόταν στα καλά-του φαίνεται, πήρε δυό χούφτες ομορφιάς και τις σκόρπισε στο λίκνο-της. (Κάποτε της το είπα, κ' ενώ περίμενα να νοιώσει χαρά, εκείνη δάκρυσε...)

...Οὐτ' ένα σύννεφο κι' οὐτ' ένας μαύρος καπνός στον αγέρα  
πλάϊ-μας στήθη ερωτιάρικα κι' άσπροι, χιονάτοι λαιμοί  
φώς στα μαλλιά-τα ξανθά, φώς στο πέλαγο, φώς πέρα ως πέρα,  
μα ποιός πήγε ποτέ του μακριά, στις χαράς το νησί;...

Περνούσαμε την προτομή του Πορφύρα. Της άρεσε να μας απαγγέλει της «Χαράς το νησί», το νησί που ήταν το ονειρό-της να ξεκουραστεί με τον αγαπημένο που είχε τώρα κοντά της. Μια αμοιβαία δυνατή αγάπη, τους έδενε στη ζωή. Είχαν γνωριστεί από παιδιά σχεδόν. Κρύβαν την αγάπη-τους από τα βέβηλα μάτια, μα τώρα μπορούσαν ελεύτερα να την χαρούν. Ήταν πιά εκείνος ένας άντρας σωστός, και κείνη μιά ώριμη κοπέλλα. Εγώ τους γνώρισα αργότερα πολύ. Και τους αγάπησα. Από τότε σπάνια χωρίζαμε. Νοιώσαμε σιγά-σιγά να μας αγκαλιάζει μιά φίλια παρθενική πολύ σφιχτά. Ο καιρός περνούσε, και στο πέρασμα-του κάτι μέσα-μου γεννήθηκε πιά μεγάλο, πιά δυνατό από τη φίλια, για κείνην... Κάτι, που τα μάτια της πήραν να ρυθμίζουν τη ζωή-μου... Καθίσαμε στα βραχάκια της Πειραικής. Ένα κόκκινο φεγγάρι άρχισε ν' ανεβαίνει πάνω από το Καλαμάκι, και η θάλασσα πλημμύρισε μιά μεγάλη λουρίδα, άσημένα πλατύφυλλα που τρεμόπαιζαν...

— Έλα Πίτσα τραγουδήσέ-μας λίγο... την Τριάνα... — Ω! όχι, έκανε. Ναι, ναι...είπαμε παρακλητικά. Σε λίγο η φωνή-της άνοιξε εξωτικά, και το τραγούδι-της πλέκοντας σκάλες, ανέβαινε να συναντήσει μιά άρπα απολλώνια, που κρυφά κάπου, θα καρτερούσε...

Ένα απόγεμα παντρεύτηκαν. Οι μέρες τους περνούσαν χαρωπές, οι μήνες τους έφεραν ένα αγοράκι. Έπειτα ήρθαν πολλά, πάρα πολλά απογέματα, που δεν τους έβλεπα όπως πρώτα, τόσο ταχτικά. Ξαφνικά χωρίσαμε. Ο πόλεμος, έφερε την αναστάτωση. Εγώ βρέθηκα στην Κρήτη, εκείνοι έμειναν στην Καλλι-

θέα. Ένα μικρό σπίτι έκρυβε μία ευτυχία θνητή, ένας μικρός κήπος γυμνός το χειμώνα, γιομάτος ανθούς την άνοιξη, τους χαϊρόταν... Θα είχε περάσει χρόνος και δεν είχα μάθει νέα-τους. Με φίλους που ερχόντουσαν στον Πειραιά, τους έστειλα τρία γράμματα, χωρίς να πάρω απόκριση. Έλεγα πως θα με ξέχασαν... Πως θα είχαν φύγει από τον Πειραιά, και δεν πήραν τα γράμματά-μου. Πως... κάτι κακό μπορούσε να τους είχε βρεί. Μα δεν ήταν τίποτα από όλα αυτά. Οι κακές συγκοινωνίες, δεν έφεραν τα γράμματά-τους, στο μεγάλο νησί. Και τους είχα ετοιμάσει ένα δώρο από καιρό. Έγραφα σε μια μικρή ατζέντα — φύλλα ημερολογίου — τις κρίσιμες μέρες του πολέμου που περνούσαμε, και τις διπλές αγωνίες της καρδιάς και της σκέψης. Στο έξω φύλλο, είχα την παράκληση πως αν σκοτιωνόμουν, να την έστειλαν μαζί με κάτι άλλες φωτογραφίες στη διεύθυνσή τους. Τότε ίσως θα μπορούσε να μάθει εκείνος, και εκείνη, πόσο τους αγαπήσα... Μα τον μεγάλο κίνδυνο του πολέμου τον ξέφυγα. Ένα μικρό, ένα τόσο θα κομματάκι όλμου είχε μείνει στο δεξιό-μου πόδι. Έπρεπε να βγει γιατί πονούσα. Και το είχα αφήσει τόσο καιρό μέσα!.. Με πήγαν στο νοσοκομείο για εγχείρηση. Χρειάστηκε χειρουργική επέμβαση για να βγει. Μα πάντα περίμενα ένα γράμμα τους. Και κάποιο δειλινό, εκεί που ο πυρετός έκαίγε τη σάρκα μου, ήρθε σαν δώρο αγαπημένο το γράμμα-του. Το άνοιξα και ένιωθα παράξενα την ταραχή μέσα-μου. Τα νέα λευτερώθηκαν σαν μαύρα περιστέρια, και φτερούγισαν γύρω-μου...

... «Και τώρα το όνειρο έσβυσε, και η φλόγα της σκληρής δοκιμασίας καιεί δυνατά την ψυχή-μου, βλέποντας την Αγαπημένη μου στο κρεβάτι. Άνοιξαν ρόδα κατακκόκινα εκατόφυλλα τα μάγουλά-της και αργολοιάνουν από το βάκκιλο του Κώχ. Εσύ που τόσο μας αγάπησες, δέξου στο Θεό, για την υγεία-της. Μόνη όλη τη μέρα στο σπίτι, σβύνει αργά-αργά, περιμένοντάς-με να γυρίσω το βράδυ από δουλειά, να πιεί νερό από τα χέρια μου. Είναι ευγενικές πολύ η γειτόνισσες, δείχνουν πρόθυμες να περιποιηθούν την Πίτσα, μα φοβούνται... Εκείνη δεν ξέρει, δεν της είπα τίποτα, για την αρρώστεια-της...

Ένας κόμπος ανέβηκε στο λαιμό μου, και ζήτησε να με πνίξει. Η νοσοκόμα άπλωσε δροσερό το χέρι-της στο μέτωπό-μου, μα φαίνεται πως τα μάτια-μου την ξάφνιασαν. — Κλάις;... μου λέει. Η ματιά της, πέφτει στο γράμμα που κρατούσα — Είναι τόσο άσχημα τα νέα, που περιμένας τόσο καιρό;... Ο κόμπος που κράταγε τη φωνή μου δεν με άφησε ν' αποκριθώ. Ω! μην πέρνει το δροσερό-σου χέρι από τα μαλλιά-μου, καλό μου κορίτσι, ήθελα να πω. Μα τη ζήτησαν βιαστικά, κι' έφυγε. Η νύχτα ήρθε κοντά-μου εκείνο το βράδυ, και δεν έλεγε να φύγει... Άνοιγα το ημερολόγιο που μπορούσε να ήταν στα χέρια της. Θυμάμαι κάποια μέρα και διαβάζω... «Καλή-μου, άνοιξη άνθισαν τα πέταλλα της καρδιάς-σου, και σκόρπισαν τόσο ευωδιστο το άρωμα που αναπνέουμε. Πόσο λατρεύω τα μάτια-σου που οι σκιές παίζουν με το φώστους, και τα δάκρυα της χαράς, με τα δάκρυα της λύπης. Ευγενικό ναι το χάρισμά-σου ν' ακούω τη φωνή σου να τριανταφυλλίζει και η ψυχή σου να σπαρταρά από αγάπη για κείνον, και για μένα που τόσο σας αγαπώ. Πόση ευγένεια έχουν τα χέρια-σου, που παίζουν πετραδάκια με τη θάλασσα. Δεν ξέρω, αν η αγάπη έχει μέτρο. Μα τη νοιώθω με τους χτύπους της καρδιάς-μου, και λέω: Εγώ η εκείνος, σε αγαπάει περισσότερο;...»

Περπατώ στα πράσινα ταπέτα των χωραφιών, γυρεύοντας πλοίο για την επιστροφή. Ακόμα μια άνοιξη. Ο χειμώνας φάνηκε σκληρός για όλους-μας. Ξεκουράζομαι κάτω από απέραντους ελαιώνες, και χαίρομαι ένα αραχνούφαντο πέπλο, από ατέλειωτες μικρές, άσπρες μαργαρίτες. Γύρω μου, φτερουγίζουν χρωματιστές πεταλούδες. Κοιτάζω, μα δεν μπορώ να βρω, μίαν άσπρη πεταλούδα. Μόνο το φθινόπωρο βρίσκεις κατάλευκες, μεγάλες. Καί σκέφτομαι. Πως να πεθαίνουν άραγε οι πεταλούδες;... Ξεφυλλίζω μαργαρίτες... θα πεθάνει... δε...θα... δε θα πεθάνει, μου λέει ευγενικά μία. Θέλω να της γράψω. Πέρνω το χαρτί, και νοιώθω χαρά, σαν να την βλέπω.

... Έμαθα καλό-μου κορίτσι πως είσαι άρρωστο, μα μη φοβάσαι. Κράτησε καλά την πνοή-σου που μας θέρμανε, γλύκανε τον πόνο-σου με συντροφιά την υπομονή, και όλα καλά θα πάνε. Είμαι μακριά-σας, μα πάντα κοντά σας βρίσκομαι, στις χαρές, στις λύπες—όπως το ξέρετε—και πιστεύω πως γρήγορα θα είμαστε όλοι καλά, μαζί, στα αγαπημένα βραχάκια της Πειραικής, να χαρούμε



σαν πρώτα το φεγγάρι που ανεβαίνει κόκκινο από το Καλαμάκι, για ν'ακούσει την αγλιχημένη-σου φωνή, στο όμορφο τραγούδι της Τριάννας.  
Δεν πρόλαβα να το στείλω. Σε λίγες μέρες έφυγα από την Κρήτη, για την Αίγινα. Θε-μου, έλεγα, κράτησέ-την στη ζωή, μη μας την πέρνει να δω κοντά-της ακόμα, μια ανατολή φεγγαριού...

\* \* \*

Στο νησί μου, έμαθα πως η υγεία-της, χειροτέρεψε. Μάτια εκείνος την παρακαλούσε να μπει σε μιά κλινική, όπου κατώρθωσε να της παραχωρίσουν, ένα κρεβάτι.—'Όχι καλέ μου, δεν μπορώ να νοιώσω πως λείπεις από κοντά μου. Θέλω σε σένα, ν' αφήσω την πνοή μου, του απαντούσε. Έλεγα, μόλις τελειώνα μερικές οικογενειακές-μου δουλειές, θα πήγαινα να την δω. Δεν ήθελα να τους γραψω. Ήθελα ξαφνικά να με έβλεπαν, να τους δώσω λίγη χαρά με τη συντροφιά-μου. Μα οι μέρες περνούσαν βιαστικές, χωρίς να μου δώσουν τον καιρό που ζητούσα. Και μιά μέρα, μου έφεραν ένα γράμμα-του.

«Δεν μπορείς να φανταστείς το δράμα. Η Πίτσα μας, φεύγει σιγά-σιγά, από τον κόσμο-μας. Κώστα! Έλα να την δεις, σε ζητάμε τόσο πολύ, οι δικοί-μας. Μαθαμε το γυρισμό-σου από την Κρήτη, χαρήκαμε, μα ούτε μιά ειδηση μας έδωσες»...

Πήρα βιαστικά το καράβι, και έφτασα στον Πειραιά. Τον είχα ειδοποιήσει από την προηγούμενη μερα, και με περιμενε στην προκυμαία. Μου μίλησε, χωρίς να δείχνει το πόσο υποφερε, όλο τον καιρό του χωρισμού-μας. Μόνο στα μάτια του έσπασαν κάτι κρύσταλλα, και χιλια μικρά κομματάκια μου λέγαν τή θλίψη-του. Μόνο το κορμί-του που κύρτωσε, και τα ρούχα που έλοιωσαν, μου δείχναν το γολγοθά που οδοιπορούσε. Και σαν κάτι, να μου έκρυβε..Τάχα, πως εγώ τους ξέχασα..πως ο πόνος-τους, δεν είναι πιά δικός-μου. — Είνε δυό μέρες που βρισκεται στη Σωτηρία. 'Όχι η Πίτσα,—γιατί εκείνη δεν υπάρχει πιά—μα η σκιά-της. Οι γιατροί μου δίνουν ελπίδες. Μα οι ελπίδες έχουν φτερά, και φτερουγίζουν. Θέλεις να πάμε; —Ναί...του λέω. Μα δεν ήθελα. 'Όχι, δεν ήθελα να δω μιά άλλη...Πως θα μπορούσα ν' αντικρύσω εκείνη την άλλη...Η πρώτη, είχε την ανάσα της βραδυάς που ερχόταν, ευωδιάτη από τον κοιτώνα-της στο κόσμο-μου, με ένα κλαράκι ανθισμένης μυγδαλιάς στο στόμα. Η δεύτερη, έκλεινε την αγωνία του θανάτου με τη στεγνή-της μορφή. Τα μάτια-της—πένθη,μα κρέπια—θα στόλιζαν το λίκνο της αγάπης-μου, που γελάστηκε από τους θεούς. Δεν μπορούσα να δω, τούτη τή μορφή. Φόβος με πήρε και για κείνην. Πόσο πόνο θα της δώσει η παρουσία μου!.. Μα είχαμε πάρει το αυτοκίνητο. Η σιωπή μας, ήταν η πιό φλύαρη που θυμόμουνα.

Στη Σωτηρία, ένας γνωστός-του γιατρός, μας χαιρέτησε στην πόρτα τα-ραγμέγος.—Η γυναίκα σου χάθηκε από το νοσοκομείο. Μας έφυγε δίχως κέννας να την δει, ..μας κάνει. —Τό περίμενα,... του λέει, και μου μεγαλώνει την έκπληξη. Με τράβηξε βιαστικά, και πήραμε το δρόμο γυρίζοντας πίσω. Ένοιωσα πως γύρω-μου βούϊζαν μελισσις... Μου μίλησε, και η φωνή-του ερχόταν από μακριά.—Πόσο κουράστηκα ως να την πείσω να έλθει εδώ, μέσα στον καθαρό αγέρα, στους γιατρούς, στην περιποίηση. Το ξέρω πιά, πως ελπίδα δεν υπάρχει. Αν ήταν λίγος χρόνος δικός-της, τον σύντριψε με τα δαχτυλά-της. Δεν μπορώ να φύγω μακριά σου,...μούλεγε κάθε λίγο. Τώρα, θα πήγε πάλι σπίτι-μας,.. Πάμε,.. Σκούπισε με μιά αργή κίνηση του μαντηλιού-του, το γεμάτο ιδρώτα πρόσωπό-του που τον έκαιγε, και με κύτταξε περιμένοντας... Πήρα τη δύναμη, να πώ:—Συχωρέσέ-με, αν σε παρακαλέσω κάτι. Άφησε να μην έλθω σήμερα. Νοιώθω πολύ άσχημα τον εαυτό μου, και δεν ήθελα...μα πές-της, πως γι' αυτό που έκανε, με λύπησε και μένα πολύ.. Έρριξε τα μάτια του κάτω. Του υποσχέθηκα να πάω στο σπίτι-τους την άλλη μέρα, και χωρίσαμε. Θέ μου, πόσο έκαιγε το χέρι-του. Οι πρώτες αναπνοές, μου ήρθαν βαθείες. Πήρα την αντίθετη κατεύθυνση από κείνον, με την αιτία πως εκεί κοντά, είχα κάποια δουλειά. Περπατούσα, δίχως να νοιώθω ανάγκη περιορισμού. Βάδιζα... βάδιζα ατέλειωτα. Απόγεμα πιά, κάθηρα σ' ένα κήπο, να ξεκουράσω το κορμί-μου, που βάρυνε. Λίγα παιδιά, χαλούσαν τον κόσμο με τις φωνές τους, και τα παιχνίδια. Σε λίγο, άρχισε να βραδυάζει. Σηκώθηκα να φύγω. Το χέρι μου έκαιγε δυνατά, σαν εκείνου. Η δροσιά ήρθε, μα ήταν λίγη, να μου γλυκάνει το κεφάλι... και πως μου πονούσε,.. θα έχω πυρετό... Άρχισα να περπατάω. Ένας δρόμος άνοιγε πού

έκλεισε σε κάποιον άλλον, ο άλλος στον άλλον, και στη γωνιά-του, μιά μυρουδιά ενοός υπόγειου, με τράβηξε. Ήταν μια ταβέρνα δίχως κίνηση. Κατέβηκα τα σκαλοπάτια και ζήτησα κρασί.. πολύ κρασί..Μα πόσο είναι δυνατό απόψε! Και τί παράξενο, να έχω απάνω μου, που με κυττάζουν έτσι;..Με πόσο βάρος φορτώνω πάλι την ψυχή-μου. Νχ είναι τάχα δειλία αυτή, που να μην μπορώ να δω την πραγματικότητα στη ζωή;.. Τώρα που εκείνη δεχεται τους τελευταίους-της καλεσμένους, γιατί να αρνιέμαι στα μάτια-μου να την δουν, και να στερώ εκείνης τη λίγη χαρά που θα ένοιωθε, σαν πήγαινα κοντά της;.. Μα δεν μπορώ να τη δω έτσι, να τη δω, σε μια τέτοια κατάντια. Σωστός σκελετός, μου είπε είνε. Μην τάχα είχα αγαπήσει μονάχα τη μορφή-της, το σώμα-της, τη μεταξένια-της μαλλιά; Ναι...αυτό είνε...αυτό είνε...αγάπησα μια γυναίκα με τη ροδάτη σάρκα-της, όχι μια σκιά...μια ψυχή...μια ψυχή! Και κεινη θέλει να πεθάνει. Κάτι μου το λέει μέσα μου. Το μαντεύω. Θέλει να πεθάνει..Τα εικοσι-της χρόνια, θα δέονται στη ζωή, ν' αφήσει τις ώρες που έρχονται, να στολίσουν νεκρολούουδα τα μετάξια των μαλλιών-της, που απάνω τους, οι σκιές μεγαλώνουν. Θα θέλει, να πεθάνει...Αχ! μάστορα, φέρε μου ακόμα λίγο. Φέρε γιατί έκανα λάθος. Ετούτη δω η ταβέρνα, δεν είναι της λησμονιάς. Αχ! Θέ μου γιατί να αγαπάμε τόσο, αφού και η αγάπη είναι όνειρο, και το όνειρο η ζωή;.. Και γω που έλεγα πως πολλές, πάρα πολλές άνοιξες μελλοόμενες θα δέναν τους καρπούς-της, μονάχα για κείνην...Ε! Μωρέ Μιχ-μου! Η βραδυά-σου είναι μεθυσμένη και με τραβάει κοντά-της, μα εγώ δεν πάω μαζί-της...

\* \* \*

Αύγουστος. Είχα φύγει τότε χωρίς να έχω τη δύναμη να πάω να την δω σπίτι της. Ταξιδεύω για δουλειές μου στα νησιά, και πάλι γυρίζω στην Αίγινα. Δεν μου έγραψαν καθόλου. Μα ούτε και γω, είχα τη δύναμη...Την μερα ντρέπουμε να τους συλλογιστώ. Μα σαν έρχεται ή νύχτα, γιομάτη άστρα, δέομαι στη σελήνη, ν' αγαπήσει τη μορφή-της, να γυιρέψει το πονεμένο σώμα-της, και ν' ανθίσουν τα λησμονάνθια στη ψυχή-της. Το φθινόπωρο έφτασε. Οι νύχτες γίναν χλιαρές, τ' άστρα λιγοστεψαν το φώς τους, Κατόπινη ήρθαν άλλες νύχτες, πιό σκοτεινές, πιό παγωμένες. Τότε βρισκόμουνα στο Λεωνίδι. Φόρωνα εμπροσμάτα, και τη νύχτα κοιμόμουνα στο καίκι. Ένα βράδυ παράξενα γλυκό από τα άλλα, τα όνειρα ήρθαν κοντά μου, και με πήραν μαζί τους... Ήταν ένα βράδυ, όλο παγωνιά. Τα φώτα τρεμόσβυναν στους δρόμους από τον αγέρα, που φύσαε όλο θυμό. Σκιές, πολλές σκιές στις γωνίες, στα πεζοδρόμια, παντού. Και γω έτρεχα γιατί είχα αργήσει. Έπρεπε να πάω στο στενό σοκάκι του σπιτιού-της, λίγο πιό πάνω από τα βραχάκια της Πειραιϊκής (ήταν το πρώτο-της σπίτι, πριν παντρευτεί. Εκεί πέθανε η γιαγιά-της, που τη μεγάλωσε. Ούτε πατέρα, ούτε μάνα χάρηκε. Εκείνοι πέθαναν, σαν ήταν μικρή.) Ένα σημειώμά-της, μου έλεγε πως ήταν ανάγκη να με δει το βράδυ εκείνο. Είχε τόσα, πολλά να μου πει, ύστερα από τον καιρό που χωρίσαμε. Στο δρόμο έτρεχα, κοιττάζοντας την ώρα. Ω! πόσο γρήγορα πέραγε, χωρίς να την προλαβαίνω. Και είχα αργήσει. Έλεγα...Θα περιμενει τουλάχιστον, ακόμα λίγο; Μα επί τέλους έφτανα. Όταν έστριβη τη γωνιά-της, μιά σκιά, ένα μικρό λαμπιόνι του δρόμου, μου έδωσε την αίσθηση της παρουσίας-της. Με περιμενε ακόμα. Έδωσα τα χέρια μου στα παγωμένα δαχτυλά της που περιμεναν το χαιρετισμό.—Πόσο άργησες, Κώστα!—Συχωρέσέ-με, Πίτσα. Δεν ξέρω και γω πως μου ήρθαν έτσι, και σε έκανα να περιμένεις. Στο λίγο φως, είδα τα μάτια-της, σαν δυό μικρές φωλιές, μελαγχολίας. Στά μαγουλά της, λείπαν τα ρόδα που έφεροναν, την άνοιξη. Χειμώνας και στη καρδιά-της. Και πόσα παράπονα...—Δεν ήρθες καθόλου, να με δεις Κώστα!..—Μα έλειπα καλή μου στη Κρήτη, δεν το ξέρεις;...—Ναί...μα τώρα που λείπει και εκείνος, πόσο μόνη είμαι εδώ... Έλα, πιό κοντά...Ω! πόσο, κρυώνω απόψε!

Έπαιζα με τα δαχτυλά-μου. Η φωνή-μου,...μα που τάχα να φτερούγιζε η φωνή μου; Ήθελα, μα τίποτα δεν μπορούσα να της πω, να της δώσω λίγο θάρρος...Μα που πήγε, Εκείνος..Γιατί να την αφήσει έτσι μόνη;..Πάλι μίλησε. Μουθύμησε που λέγαμε κάποτε πως θα ζήσουμε αχώριστοι, στη ζωή, οι τρεις-μας. Τα λόγια εκείνου, πως ούτε ο τάφος δεν θα μπορούσε να τους χωρίσει, πως θα μέναν γιά πάντα ενωμένοι.—Και τώρα...Ω! τώσα, γιατί να είμαι μόνη, γιατί αργεί να έλθει Κώστα! Και φαινόταν, πολύ άρρωστη. Με τέτοιο κρύο, να την κάνω να με περιμένει...Ω! θέλω σκότωμα!...

Δεν ξέρω πως, μα ξύπνησα απότομα... Δεν μπορούσα να κοιμηθώ άλλο. Σηκώθηκα και νύθηκα. Άστρα πολλά, και η σελήνη, βρισκόταν στη γιόμισή της. Θάταν δυό περίπου τα μεσάνυχτα. Η θάλασσα κοίμιζε απαλά, απαλά το σκάφος, και οι ανταύγειες του φωτός, φωσφόριζαν στην επιφάνεια. Έσκυψα πάνω της, και είδα μορφές αγασπημένες. Είδα τη μικρή που πέθανε, αδερφούλα μου, είδα όλες τις χαμένες ζωές, που πέρασαν κοντά μας β αστικά. Ήταν και κείνη μέσα στο χορό. Σήκωσαν τα χέρια τους ικετευτικά, χόρευαν ρυθμικά μέσα στους μικρούς κυματισμούς του νερού, έφευγαν και πάλι ερχόντουσαν.

Κάθησα ώρες, κυττάζοντας τις μορφές, στα παιχνίδια του νερού, και της σελήνης. Λίγο ακόμη, και θα πήγαινα κοντά τους. Μα ήρθαν άνθρωποι, στο αραγμένο καίκι που βρισκόμουνά μόνος, και με πήραν μακριά από τα νερά, που με ζητούσαν όλη τη νύχτα...

\* \* \*

Ότι έμπαινε ο Νοέμβρης, βρισκόμουνά πάλι στο νησι-μου. Ένα γράμμα με περίμενε κλειστό. Το άρπαξα με αγωνία. Τα χέρια μου, δεν μπορούσαν να το ανοίξουν. Ήταν ένα γράμμα με πένθιμο πλαίσιο, με το γνώριμο γράψιμο Εκείνου. Ήταν το τέλος μιάς αρχής, που δεν έπρεπε. Ήθελε να έπρεπε να ήταν... Α! το όνειρο, που είδα στο καίκι! Ήταν εκείνη που μας ζητούσε, εκείνη, που μόνη της έπρεπε στην παγωνιά, περιμένοντάς-μας...

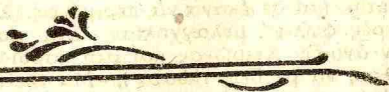
...—Η Πίτσα, μου έγραφε είνε πέντε μέρες που βρίσκεται μακριά-μας, αγαπημένη φίλε πέθανε στα χέρια μου, τα μεσάνυχτα της δευτέρας. Όταν τό απόγεμα γύρισα στο σπίτι από τη δουλειά, η ψυχή της φτερούγιζε στο δωμάτιο, μα δεν έφευγε. Έδινε τις τελευταίες δυνάμεις-της να κρατηθεί στη ζωή, περιμένοντάς-με...

— Έλα αγάπη-μου, σε περίμενα όλη την ημέρα να έλθεις, για να γύρω το κεφάλι-μου, στην αγκαλιά-σου, να πεθάνω... Αυτά ήταν, και τα στερνά-της λόγια»

Πέρασε ένας χειμώνας, και σκόρπισε εκδικητικά την παγωνιά στην ψυχή-μου. Ήρθε η άνοιξη, και μια μέρα, πήγα λουλούδια στον τάφο-της. Μα η ψυχή-της, δεν ήθελε τα λουλούδια-μου. Είχε μόνη-της φροντίσει, και σκόρπισε γύρω-της κόκκινη αγριοπαπαρούνα, και κάτι μικρές, άσπρες μαργαρίτες. Α! οι μαργαρίτες! Ήταν σαν εκείνες που με γέλασαν στην Κρήτη πως δε θα πεθάνει... Κάθησα ώρες κοντά-της και της μίλησα. Της είπα και Εκείνο, που δεν τολμούσα να της το-πω στη ζωή... Έκοψα και μια δική-της μαργαρίτα, και την ξαναρώτησα. Θα πεθάνει... δε... θα... πεθάνει, μου λέει τούτη... και με πήραν τα δάκρυα...

Απρίλης 1943

ΚΩΣΤΑΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ



ТИМН ДРАХ. 300